

DMA Domáci úkol č. 4A

Tento úkol vypracujte a pak přineste na cvičení č. 5.

1. Dokažte, že když moduly $m, n \in \mathbb{N}$ splňují $m \mid n$ a čísla $a, b \in \mathbb{Z}$ splňují $a \equiv b \pmod{n}$, pak $a \equiv b \pmod{m}$.
2. Nechť $p, q \in \mathbb{N}$. Dokažte, že když čísla $a, b \in \mathbb{Z}$ splňují $a \equiv b \pmod{pq}$, pak $a \equiv b \pmod{p}$ a $a \equiv b \pmod{q}$.

Zkouškový speciál výpočetní (doporučeno):

- a) Najděte opačný a inverzní prvek k $a = 12$ v $\mathbb{Z}_{35}$.

Zkouškový speciál důkazový (pokročilejší mohou zkusit teď nebo před zkouškou):

- a) [rutinní] Nechť $a, b \in \mathbb{N}$. Ukažte, že číslo $\frac{a \cdot b}{\gcd(a, b)}$ je společným násobkem čísel a, b .
- b) [rutinní] Nechť $n \in \mathbb{N}$ a $a \in \mathbb{Z}$. Dokažte, že $a \equiv 0 \pmod{n}$ právě tehdy, když $n \mid a$.
- c) [náročnější] Nechť $a, b, c \in \mathbb{N}$. Dokažte, že když je d společný dělitel a a b , tak nutně d dělí $\gcd(a, b)$.

Řešení:

1. Vezmeme a, b libovolné $\in \mathbb{Z}$. Vyjdeme z předpokladů,

$$\left. \begin{array}{l} m \mid n \iff \exists k \in \mathbb{Z} : n = km \\ a \equiv b \pmod{n} \iff \exists l \in \mathbb{Z} : a = b + ln \end{array} \right\} \text{tedy } a = b + l(km) = b + (lk)m \text{ a } lk \in \mathbb{Z}.$$

Proto $a \equiv b \pmod{m}$.

2. Vezmeme a, b libovolné $\in \mathbb{Z}$. Z předpokladu $a = b + k(pq)$ pro nějaké $k \in \mathbb{Z}$.

$$\text{Pak } \begin{cases} a = b + (kq)p, (kq) \in \mathbb{Z} \implies a \equiv b \pmod{p}; \\ a = b + (kp)q, (kp) \in \mathbb{Z} \implies a \equiv b \pmod{q}. \end{cases}$$

Zkouškový speciál výpočetní:

- a) $(-a) = n - a = 23$.

Inverze: Hledáme $x \in \mathbb{Z}$ aby $12x + 35m = 1$ pro nějaké $m \in \mathbb{Z}$, toto děláme Euklidem.

Dostali jsme $3 \cdot 12 + (-1) \cdot 35 = 1$, modulo 35 to dává $3 \cdot 12 \equiv 1$.

Takže $12^{-1} = 3$.

a/b	A	B
35	1	0
12	0	1
11	1	-2
1●	-1●	3●
0		

Zkouškový speciál důkazový:

- a) Dáno $a, b \in \mathbb{N}$.

$\gcd(a, b)$ dělí a , proto $a = \gcd(a, b)k$, kde $k \in \mathbb{Z}$. Pak

$$\frac{a \cdot b}{\gcd(a, b)} = \frac{\gcd(a, b)k \cdot b}{\gcd(a, b)} = k \cdot b,$$

takže je to násobek b .

Obdobně ukážeme, že je to násobek a .

b) Vezmeme $n \in \mathbb{N}$, $a \in \mathbb{Z}$ libovolné.

Pečlivý důkaz:

$\implies$: Předpoklad $a \equiv 0 \pmod{n}$. Pak $0 = a + kn$ pro $k \in \mathbb{Z}$ neboli $a = (-k) \cdot n$. Protože $(-k) \in \mathbb{Z}$, je $n \mid a$.

$\impliedby$: Předpoklad $n \mid a$. Pak $a = kn$ pro $k \in \mathbb{Z}$ neboli $0 = a + (-k) \cdot n$. Protože $(-k) \in \mathbb{Z}$, je $a \equiv 0 \pmod{n}$.

Alternativa:

$\implies$: Předpoklad $a \equiv 0 \pmod{n}$. Pak $n \mid (0 - a)$, tedy $n \mid (-a)$. Pak $n \mid (-(-a))$ neboli $n \mid a$.

$\impliedby$: Předpoklad $n \mid a$. Pak $n \mid (-a)$ neboli $n \mid (0 - a)$, proto $a \equiv 0 \pmod{n}$.

Efektivní důkaz:

$a \equiv 0 \pmod{n} \iff 0 = a + kn, k \in \mathbb{Z} \iff a = (-k)n, (-k) \in \mathbb{Z} \iff n \mid a$.

Preferoval bych první verzi. Druhá je sice formálně správná, ale když se čte zprava doleva, tak se dělitelnost $n \mid a$ přepíše jako $a = (-k) \cdot n$. To je správně, ale vyžaduje to přece jen jisté myšlenkové kroky, které tam chybí: Víme, že je nějaký takový celočíselný násobek, takže když si jeho opačné číslo vezmu jako k , tak tomu násobku můžu říkat $-k$.

c) Dány $a, b, c \in \mathbb{N}$. Bezoutova identita: $\gcd(a, b) = Aa + Bb$ pro $A, B \in \mathbb{Z}$.

Když je d společný dělitel a a b , tak $a = dk, b = dl$, kde $k, l \in \mathbb{Z}$. Pak

$$\gcd(a, b) = Adk + Bdl = d(Ak + Bl)$$

a $Ak + Bl \in \mathbb{Z}$, tedy $d \mid \gcd(a, b)$.